

ŞANSSOHBETLERİ

Sıra evdeki mobilyalarda mı?

Ali Ağaoğlu ve Hakan Güldağ gündemi değerlendirdi / 08

Sıra evdeki mobilyalarda mı?

Gündoğ: Dolar kurunda hareketlilik arttı; bir dolar 10 lira seviyesine iyice yaklaştı. Parite dolar lehine hareket etmesine rağmen TL, Euro karşısında da değer kaybediyor. Sepet kurda bir aylık artış yüzde 10'u buldu. Kısacası iyice ucuzladı. Evet, cari açığımız azalıyor. Hatta fazla veriyor. İhracatta iyi gidiyoruz. Siparişler de devam ediyor. Fakat neyi kaçta satıyoruz, hangi fiyata ne kadar miktarda mal veriyoruz diye bakınca da hayli ucuz kaldığımızı görüyoruz. Gerçi değer de yükseliyor ama ihracatta birim değer endeksi düzeyimiz 105. Buna karşılık miktar endeksi 156. Makas hala açık.

Ağaoğlu: Buna bir isim koydum; evdeki mobilyaları satıyoruz.

Gündoğ: Sıra orayı mı geldi?

Ağaoğlu: Şöyle ki: Şu sırada tüm dünya Çin'den mal almakta zorlanıyor. Belli ki koronavirüs'ten sonra ortaya çıkan tedarik akaması devam edecek. Herkes bir diğerinin elindeki malı çekmeye çalışıyor. Tedarik cephesi hasarlı ve bu hasar devam ediyor. Navlun cephesinde de öyle... Fiyatlarda öyle büyük geri çekilmeler beklemeyin. Yeni taşınmalar için de belirlenen fiyatlara bakınca bugünün aynı fiyatlara gemiler kiralanıyor.

Gündoğ: Gemi inşa sanayi de salgın döneminden etkilendi. Diyelim ki, dünya ekonomisi her yıl yüzde 3-4 ortalama büyüyor. Ama bu salgın döneminde frene basılınca gemi yapımı da askıya alınmış oldu. Sonra talep patlayınca eldeki gemiler yeterli olmuyor. Tabii yeni gemiler yapıyor şimdi ama...

Ağaoğlu: O gemiler hemen denize immeceği ve rekabet de fazla olmayacağı için navlun fiyatları da en az 2023'ün ortasına kadar yüksek kalmaya devam edecek.

Gündoğ: Sadece konteyner tarafında değil. Kosterçilerle konuştuğumuzda şubat-marta kadar fiyatlar yüksek kalır diye bekliyorlardı. Anlaşılan daha uzayacak süreç...

Ağaoğlu: Talep devam ettiği için kosterçilerin öngörüsü de doğru. Şu anda bütün dünya ekonomileri ola bildiği en iyi kapasite kullanımlarıyla çalışıyor. Hammade yarı mamul stokları herkesin elinde var. Türkiye de stokları satıyor. Üretim için kullandığın yarı mamul ve hammade elimizde eski fiyatlardan varken, bir de bunun üzerine kur değerlenip, iş gücü olarak da ucuzladığın anda dışarıyla rekabetin çok daha kolay oluyor. Fakat bu kısa bir süre için geçerli. Kosterçilere katılıyorum, şubat-mart itibarıyla eldeki stoklar önemli oranda bitecek. Yani eldeki mobilyalar bitecek ve biz tekrar o üretimi yapabilmek için yeni kurdan ve yeni fiyatları ithal edeceğiz.

Gündoğ: Şu anda lehimize görünen bu süreç, uzun sürmeyebilir ve ilginç biçimde riskler taşıyor.

Ağaoğlu: İşin daha ilginç bulabileceğin tarafı; acaba yeni fiyatlarla yeni mal gelecek mi? Çin'den mal tedarik etmeye çalışanlar, parayı peşin verseler bile, navlunu ayarlasalar bile mal bulamıyorlar. Çip sıkıntısında olduğu gibi. 'Evdeki mobilyaları' satarak gidilecek yer çok uzak değil.

Gündoğ: Geçen Türkiye Seramik Federasyonu Başkanı Erdem Çenesiz söylüyordu; "Çok ucuz ihracat yapıyoruz" diye. Elimizdeki kaynakları biz bir şekilde Avrupa'ya bu kadar ucuza transfer etmemenin yollarını bulmalıyız.

Ağaoğlu: Bir anlamda öyle. Aslında stokları satıyoruz. Bu sürdürülebilir bir şey değil. Buna bağlı olarak bu şekilde büyüme gelsin, cari fazla oluşsun gibi bir model de sürdürülebilir değil.

Gündoğ: ISO Başkanı Erdal Bah-

Şans Sohbetleri'nde bu hafta ekonomist Ali Ağaoğlu ile gazeteci Hakan Gündoğ iş dünyasını giderek daha fazla tedirgin eden, 'kaçta satacağım, kaçtan alacağım' sorusunu ele aldı. Stok ve ucuz işgücü avantajının sonuna yaklaşıldığına işaret eden Ali Ağaoğlu, "Evdeki mobilyaları satarak gideceğimiz yer çok uzak değil" değerlendirmesini yaptı.

Gazeteci Hakan Gündoğ, piyasada artık fiyatlamaların 'saatlik' olarak takip edilmeye başlandığını vurguladı, hem alım-satım hem de yatırım tarafında belirsizliklerin etkili olduğuna dikkat çekti. Gündoğ, Merkez Bankası'nın 18 Kasım'da 'pas geçeceği', Ağaoğlu ise dolar/TL'nin 10 seviyesini görüp geri geleceği öngörüsünde bulundu.

Altın 1835'i kırarak kapatırsa 1900'leri görebilir

Gündoğ: İstersen altın ve gümüşle ilgili de konuşalım, geleceğimiz bozulmasın.
Ağaoğlu: Spot altında 1.865 seviyesi önemli. Burayı kırmadan bir şey yapamıyor. Bu seviyenin üzerinde

kapansların ardından 1900'lü rakamlara kadar gidecek yükseliş bekleniyor. Ama şimdi aşamayacak gibi görünüyor. Aşması için gümüşün desteklemesi lazım. Gümüş de çok zayıf. Aslında gümüşün daha hızlı

gitmesi gerekiyor. Üstüne üstlük Yeşil Mutabakat nedeniyle gümüşe çok daha fazla şans veriliyor. Yeşil Mutabakat ertelenebilir. O yüzden çok fazla hareket olmuyor gümüş tarafında.

Emtia için Çin yılbaşından sonra ipucu verecek

Gündoğ: Endüstriyel emtia tarafındaki gerileme için ne düşünüyorsunuz?
Ağaoğlu: Tanımsal emtiada biraz buğday taradında gariplik var. Onun dışında orada da koronavirüs nedeniyle,

eskiden buğday tüketmeyenler bile stok yapmaya başlamış. Şimdi o etkinin bir parça azalacağını düşünüyorum. Özellikle Çin'in büyümesi o açdan çok kritik. Çin'deki gelişmeyi çok yakından

takip etmemizde fayda var. 15 Ocak'tan itibaren ciddi bir Çin değerlendirmesi yapmakta fayda var. Çünkü özellikle emtia tarafında yılın nasıl gelişeceği ile ilgili ipuçları verecek.

çıvan söyledi zaten; "devalüasyonundan medet uman **sanayi**, ihracatçı olmak istemiyoruz" diye...

Ağaoğlu: Öteyandan, stokları yeniden inşa etmek gerektiğinde kur tarafında daha fazla hareketlilik hissedebiliriz. İthalat için yapacağınız basit bir döviz talebi bile kuru hareket ettirebilir. Çünkü döviz satıyoruz kimse. Faiz indirimi devam edecek beklentisi ve kurun tepkisi olsa olsa yukarı yönlü olur diye beklenti var. Kurun aşağı inme ihtimalinin az, yukarı çıkma potansiyelinin yüksek olduğu bir ortamda satıcıların azaldığı bir anda herhangi bir döviz talebi fiyatı yukarı çıkarabilir.

Gündoğ: Gazetemizden Özge Yavuz Diler'in bu hafta hazırladığı haberde alt çizilen bir nokta vardı; "gıda fiyatları aylıktan günlüğe, hatta saatliğe döndü, maliyet hesabı yapamıyoruz" diye... Kurda da aynı şeyi yaşıyoruz. Fiyatlama aralığı iyice sıklaştı.

Ağaoğlu: Öyle, çünkü herkes işi gücü bırakıp artık kuru takip etmek zorunda kalıyor. Şu anda yaşanan iki problem var. Birincisi kurdan kaynaklanıyor olmakla birlikte, fiyat mekanizması bozuldu. İkincisi;

enflasyon beklentisi bozuldu. Hem enflasyon beklentileri hem de fiyatlama davranışlarındaki bozulma şu anda ekonomideki sıkıntının ana kaynağı.

Gündoğ: Enflasyonu indirmeden yapılan bu faiz indirimleri ciddi bir dengesizlik yarattı. Merkez Bankası 18'inde toplanacak. Doların 10 TL'yi geçmemesi, geçse de orada kalmaması için faiz indirimi belki bu seferlik pas geçilir diye bir tahminim var. Tabii ne zaman hangi telefonlar geliri onu bilmiyoruz.

Ağaoğlu: "Haklı çıksan ne olur" diye sorsam...

Gündoğ: Doğru diyorsun, şu anda farklı politikalarla destekledikten sonra fazla bir faydası olmaz. Ancak gördüğümüz bizim şu anda net bir politikamız yok. Bir yandan Merkez Bankası 'fiyat istikrarı' yerine cari açığı odayına aldı, büyümeyi enflasyonla mücadeleyle tercih etti' yorumları yapıyoruz. Bir yandan da, Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan 'yüksek kur hedeflemiyoruz, enflasyonla mücadele bizim için önemli' gibi piyasaya yönelik açıklamalar geliyor.

Ağaoğlu: Diyelim ki pas geçti. Ne-

den 300-400 baz puanlık bir hareketi başlattınız? Geçen sefer ben olsam 200 yapardım dediğimde ben bildim mi? Veya ne işime yaradı? Yok. Ama şu testisti çatladı.

Gündoğ: Doların seyrinde yurtdışı kaynaklı etkiler de yüksek. ABD'de enflasyon yüzde 6.2'ye çıkınca, Amerikan 10 yıllıkları da yukarı hareketlendi. Anlaşılan yatırımcılar FED'in enflasyon geçici söylemine pek inanmıyor. Faiz artırımına daha erken başlanıyor.

Ağaoğlu: Kurun 10'u görmesi an meselesi. Fakat oraya bir gidip geri geleceği. Ben hala yılı tek haneyle kapatacağımızı bekliyorum. 9.65-85 arası bir yerde olur.

Gündoğ: Tam bu tahminlere girmişken, bütçeler hazırlanıyor, gelecek hafta tahminlerini alalım. Gördüğüm izlediğim kadarıyla, 3,500 TL'nin altında bir asgari ücret beklemiyorum doğrusu, üzeri gelebilir.

Ağaoğlu: Asgari ücret 3,500-4,000 TL deyin. Kurda 10 lira ve üzerindeki bir yerde olduğunda 400 dolardan bahsediyoruz. Yine dünyada çok ciddi düşük asgari ücretlilerden biri haline gelebiliriz.

Petrolde bilek güreşi yaşanıyor

Gündoğ: Peki kısaca söyle bir kömüre ve petrole değinelim. Doğalgazda fiyat düşüğü var. Ama petrol gidiyor. Galiba Biden'in stratejik petrol rezervlerini açarım tehdidi pek fazla işe yaramadı. Ama sanki herkes biraz petrol almak, bu kişi nasıl geçireceğini görmek istiyor. Brent 90'ı aşar mı dersin? Uluslararası kuruluşların tahminlerinde yine 100 dolarlar konuşulmaya başlandı.

Ağaoğlu: Kritik nokta petrol rezervlerinden çok İran. İran'la nükleer görüşmelerin tekrar başlayıp başlamayacağı... Bunun yeni yılın başında başlayacağı ve bununla birlikte İran'ın tekrar piyasaya döneceği ama üretim kapasitesinin sınırlı kalacağı gibi birtakım beklentiler var. Strateji rezerv dediğimiz ABD dünyanın bir günlük petrol talebinin karşılığı ya verir ya vermez. Piyasamız çok kolaylıkla absorbe edilebilecek bir rakam, o yüzden onu çok fazla dikkate almadılar ama bu bahsettiğin bende de biraz petrol bulunsun diyen kesim çift hanellere inanmayı tercih ediyorlar. Finansal petrol tarafında pozisyonlanma halen daha önemli bir eksiklik olmadığı uzun pozisyonlarda görüldüğü kadarıyla. OPEC+'ya bizim gibi petrol tüketicileri diyor ki daha fazla üret. Biden da diyor ki siz daha fazla üretin ama buna karşılık OPEC+'da diyor ki senin kaycağ petrolü üreticilerin daha fazla üretsin, bu sefer Biden diyor ki çevreci sebeplerle ben onun daha fazla artmasına izin vermek istemiyorum. Aynı şekilde ABD içindeki kaycağ petrolü üreticilerinden talep geliyor. Şu anda aslında bir bilek güreşi var. Kim kazanır sorusunda maalesef bunu üreticiler kazanıyor. Çin talebinin gerilemesiyle ben önümüzdeki yılda o 100 dolarların yerine 75 doları bir petrol göreceğimizi tahmin ediyorum. Ama ondan önce bir 90, 95 hatta 100 dolar bir yakıp söndürülebilir. Ama bu finansal petrolüklerin yapacağı bir iş.